

Puhastustöötajate vigastuste ja õnnetuste ennetamine

Puhastustöid tehakse igal töökohal. Puhastustööstus on kasvav majandusharu ning teenust ennast ostetakse üha sagedamini sisse. Ehkki selles valdkonnas on väga suuri teenusepakkujaid, on siiski ülekaalus väikesed, sageli vähem kui kümne töötajaga ettevõtted.

Puhastustööd on väga olulised. Kui neid tehakse hästi, võivad need vähendada ohte töötajate ohutusele ja tervisele ning ka ettevõtte kulusid, näiteks pikendades töövahendite ja töökoha sisseseade eluiga ning hoides põrandaid heas korras. Mõnes majandusharus, näiteks toidu- ja toitlustussektoris, võib kehv puhastamine äri hävitada.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur on avaldanud puhastustöötajate vigastuste ja õnnetuste ennetamist käsitleva aruande. See on avaldatud tasuta allalaadimiseks agentuuri veebilehel ning selles vaadeldakse võimalusi, kuidas parandada puhastustöötajate ohutust ja tervist, ning uuritakse selle eesmärgi saavutamiseks võetavaid meetmeid.

Ohutu ja tervisliku puhastustöö väljakutsed

Suundumus osta puhastustöid sisse ainult hinna alusel tähendab, et puhastusfirmadele avaldatakse tugevat hinnasurvet. Selle tõttu võivad puhastusfirmade juhid loobuda investeerimisest oma töötajate koolitusse ja muudest sammudest nende kaitseks. Kuna tööjõukulud moodustavad enamasti suurima osa puhastusettevõtte kuludest, on oht, et amoraalsed tööandjad võivad püüda hankekonkurssidel edu saavutada ebaseaduslikult, näiteks mitte makstes kõiki sotsiaalkindlustusmaksu või võttes tööle ebaseaduslikku tööjõudu.

Sellist tegevust püütakse ohjeldada. Näiteks on Euroopa sotsiaalpartnerid tööstuslikus puhastussektoris võtnud vastu ühiseisukohad tööhõive ja deklareerimata töö kohta, avaldanud töötervishoiu ja -ohutuse käsiraamatu ning parima hinna ja kvaliteedi suhte valimise juhendi („Selecting best value“), milles käsitletakse hangete kvaliteedi edendamist.

Puhastustööde ja puhastustöötajate kesine maine võib puhastusteenuste puhul pärssida tegeliku tööohutuse ja töötervishoiu korraldamist. Näiteks ei pruugi tööandja anda töötajale sobivaid töövahendeid või koolitust sellepärast, et ta ei pea neid ülesandeid olulisteks.

Tavapärased ohud, riskid ja terviseprobleemid:

- libastumis-, komistamis- või kukumisoht eelkõige märgpuhastamisel;
- luu-lihaskonna vaevuste oht, mis on näiteks tingitud raskuste teisaldamisest või korduvatest tööliigutustest;
- kokkupuude puhastusvahendites sisalduvate ohtlike ainetega;
- kokkupuude eemaldatavates jäätmetes sisalduvate ohtlike ainetega, sh bioloogilised ohud, nagu hallitus või inimtegevuse biojätmed;

- psühhosotsiaalsed mõjurid, näiteks tööstress, vägivald ja kiusamine;
- töövahenditest tingitud ohud, näiteks elektrilöögid.

Tavapärased puhastustöötajate tööga seotud tervisevaevused:

- libastumisest, komistamisest ja kukumisest tingitud vigastused;
- luu-lihaskonna vaevused;
- tööstress, ärevus ja unehäired;
- nahahaigused, nagu kontaktdermatiit ja ekseem;
- hingamisteede vaevused, sh astma;
- südame-veresoonkonna haigused.

Puhastamine päeval

Puhastustöid tehakse sageli väljaspool tavapäraseid tööaegu: tihti varahommikul, õhtul või öösel. Töötajatel võivad olla osalise tööajaga või ajutised lepingud ning sageli töötavad nad mitmel töökohal. Selline töökorraldus võib seada ohtu töötaja ohutuse ja tervise. On töökohti, kus puhastustöid ei saa teha tavapärasel tööaegadel, kuid enamasti on see siiski võimalik ja sellest muudatusest võidaksid nii puhastusettevõtte, töötaja kui ka klient.

Üks Rootsi puhastusettevõtte seadis koostöös oma suurest panganduskonsernist kliendiga sisse päevased puhastustööd. Päevaseid puhastustöid hakati tegema pärast puhastusettevõtte kõigi töötajate koolitust. Klient võitis teenuse paremast kvaliteedist, mis tulenes kliendi ja puhastustöötaja vahetust kontaktist. Puhastusettevõtte võitis tööjõu volavuse vähenemisest, sest töötajad eelistasid päevast tööaega, olid tööga rohkem rahul ning saavutasid ohutumad ja tervislikumad töötingimused.

Riskihindamine

Puhastustöid nähakse harva ettevõtte tegevuse olulise osana. Sellest tuleneb vähene teadlikkus puhastustöödega seotud ohtudest ja riskidest ning suutmatus piisavalt hinnata riske ning rakendada ennetavaid abinõusid.

Heal tasemel tööohutuse ja töötervishoiu tagamiseks on vaja riskihindamist ning tõhusa ennetuse võib saavutada viie sammu abil:

- ohtude ja ohustatud isikute kindlakstegemine;
- riskianalüüs ja riskide reastamine tähtsuse järgi;
- ennetusmeetmete üle otsustamine;
- meetmete võtmine;
- järelevalve ja kordamine, et tagada ennetusmeetmete toimimine¹.

Kui puhastustöid ostetakse sisse, võib lisaprobleeme tekitada see, et klient ja puhastusettevõtte peavad ohtude kindlakstegemisel, kõrvaldamisel ja kontrolli all hoidmisel koostööd tegema.

Kokkuvõte

Aruande sõnumi saab kokku võtta järgmiselt:

- valige puhastusteenuse teenuse väärtuse, mitte hinna alusel;
- kasutage puhastustööde jaoks päevaaega;
- väärtustage puhastustöötajaid ja nende tööd: kui seda tööd tehakse halvasti, võib see maksma minna terve äri;

¹ Teabeleht nr 81 „Riskihindamine on tervislike töökohtade võti“ (<http://osha.europa.eu/et/publications/factsheets/81/view>).

„Ettevaatust! Ohtlikud ained“. Autorid: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Poola Töökaitse Keskinstituudi (riiklik uurimisinstituut) korraldatud tööohutuseemaliste plakatite konkursi võistlustöö.

- näkhe puhastustöodes olulist ülesannet, mis kätkeb töötajate jaoks teatavaid ohte ja riske;
- hinnake riske puhastustöötajatele ja võtke ennetusmeetmeid;
- andke töötervishoidu ja tööohutust puudutavat teavet kõigile asjassepuutuvatele pooltele, sealhulgas kliendile, puhastusettevõttele, majaomanikule ja töötajatele.

Lisateave

Lisateavet ja aruanded „Puhastustöötajate vigastuste ja õnnetuste ennetamine“ („Preventing harm to cleaning workers“) ning „Puhastustöötajate tööalased ohud ja tervis“ („Employment risks and health in cleaning workers“) leiate agentuuri veebilehelt (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Puhastustööstuse sotsiaalpartnerite väljaanded, sh parima hinna ja kvaliteedi suhte valimise juhend ning puhastussektori tööohutuse ja töötervishoiu käsiraamat, leiate Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi veebilehelt (<http://ec.europa.eu/social/>).

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPAÑA
Tel +34 944794360, faks +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Paljundamine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2009

